

τὸ στράτευμά του εἰς ἐπανάστασιν. Ἄλλ' εἰς ἐναντίας, ὁ Τίτος ἐφέρετο πάντοτε μὲ γλυκύτητα, καὶ ὠμίλει περὶ αὐτοῦ μὲ ἀδελφικὴν ἀγάπην, καὶ δὲν ἔστεργε ποτὲ ν' ἀκούσῃ τι πρὸς τῶν ἄλλων ἐναντίον του, καὶ ὅτε ἦσαν μόνον, δὲν ἔλειπε νὰ τὸν παρακαλῇ νὰ δεικνύῃ καὶ αὐτὸς τὰ ἴδια αἰσθήματα.

Ἡ Ἑλληνικὴ ἱστορία μᾶς παρουσιάζει τὸ ἐφεξῆς ἀξιόλογον παράδειγμα.—Ἡ Ἀθηναῖς ἦτο θυγάτηρ τοῦ Ἀθηναίου σοφιστοῦ Λεοντίου, καὶ ἐδιδάχθη παρ' αὐτοῦ τὰς ἐπιστήμας καὶ τὴν μυθολογίαν τῶν Ἑλλήνων. Ὁ πατὴρ τῆς, ἐπεριεδόμενος εἰς τὴν ὠραιότητα καὶ τὰ προτερήματα τῆς θυγατρὸς του, ἐμοίρασεν ὅλην τὴν περιουσίαν του εἰς τοὺς δύο ἀδελφούς τῆς, καὶ εἰς αὐτὴν δὲν ἀφῆκε σχεδὸν τίποτε. Λυπομένη ἡ Ἀθηναῖς διὰ τὸ ἀδικον τοῦτο, παρεκάλει τοὺς ἀδελφούς τῆς νὰ ἀναίρεσωσι τὴν διαθήκην τοῦ πατρὸς των, καὶ νὰ δώσωσι καὶ εἰς αὐτὴν τὸ ἀνάλογον μέρος τῆς ἀλλ' ἔκεινοι ἔμενον κωφοὶ εἰς τὰς δεήσεις τῆς. Αἱ θεαί τῆς νεανίδος βλέπουσαι τὴν κατάστασιν αὐτῆς, ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκαλέσωσι τοὺς ἀστόργους ἀνεψίους εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου ἡ Ἀθηναῖς κατὰ θεῖαν πρόνοιαν ἐγένε συζυγος τοῦ τότε αυτοκράτορος Θεοδοσίου τοῦ Μικροῦ, διδασκῆσα τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν, καὶ διὰ τοῦ ἱεροῦ βαπτίσματος μετονομασθεῖσα Εὐδοκία. Εἰς τὸ ὄψος τῆς δυναμείας καὶ ἐξουσίας εὐρισκομένη, δὲν ἐμνησικακήσεν εἰς τοὺς ἀδελφούς τῆς, ἀλλὰ παραθέλωσα ὅλην αὐτῶν τὴν βαρβαρότητα, τοὺς ἀνεβίβασεν εἰς τὰς κυριωτέρας θέσεις, τοὺς ἐχάρισε διάφορα προνόμια καὶ δῶρα, καὶ τοὺς εἶπε μάλιστα, παρατηροῦσα τὴν μεγάλην τραγίαν των καθ' ἣν στιγμὴν ἐπαβήρσιάζθησαν ἐνώπιόν τῆς, ὅτι, «Ἄν δὲν μ' ἐδίαξετε ν' ἀφήσω τὴν πατρίδα μου, δὲν ἤθελον εἰσελθὶ ἰκανῶς νὰ σᾶς δεῖξω τὰ σημεῖα ταῦτα τῆς ἀδελφικῆς μου ἀγάπης.»

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΑΒΒΑΤΟΥ.

ΑΔΥΝΑΤΟΝ εἶναι νὰ ἐνοήσῃ τις καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν ὅλα τὰ ἀγαθὰ, ὅσα ἡ ἀνθρωπότης ἀπέλαβεν ἀπὸ τὴν σύστασιν τοῦ Σαββάτου. Τὸ Σάββατον, εἶπεν ὁ Κύριος ἡμῶν, διὰ τὸν ἀνθρώπον ἐγένετο. Δὲν ἐσυστήθη διὰ κἀνὲν ἰδιαιτέρον ἔθνος, λαὸν, ἢ αἰῶνα, ἀλλὰ διὰ τὸν ἀνθρώπον, δι' ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος, εἰς πάσας τὰς χώρας καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας, μέχρις οὗ νὰ ἐκλείψῃ ὁ ἀνθρώπος ἀπὸ τὴν γῆν.

Ἡ σύστασις τοῦ Σαββάτου δὲν εἶναι πρόσφατος· ἐξ ἐναντίας, τόσοσιν παλαιὰ, ὅσον ὁ κόσμος οὗτος, γενομένη καθ' ὃν χρόνον ἐτελείωσεν ὁ Θεὸς τὸ ἔργον τῆς δημιουργίας. Εἰς τὸ δεύτερον κεφάλαιον τῆς Γενέσεως μᾶς λέγει ὁ Μωϋσῆς, ὅτι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἕκτῃ συνετέλεσεν ὁ Θεὸς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἃ ἐποίησε, καὶ εὐλόγησεν ὁ Θεὸς τὴν ἡμέραν τὴν ἑβδόμην, καὶ ἡγίασεν αὐτήν. Τίς δύναται ν' ἀμφιβάλλῃ ὅτι τὴν ἡμέραν ταύτην διεκρίνεν ὁ Θεὸς οὕτω πρὸς παράδειγμα εἰς ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα; Ὁ σκοπὸς δ' αὐτοῦ ἦτον ὅπως φιλάνθρωπος. Ἄν ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὐα, τεθειμένοι ἐν τῷ παραδείσῳ τῆς τρυφῆς, διὰ νὰ καλλιεργῶσι καὶ φυλάττωσιν αὐτὸν, καὶ ὅπως ἀδῶσι καὶ ἄγιοι, ἐχρηιάζοντο μὲ ὅλον τοῦτο Σάββατον, ἡμέραν καταπαύσεως παντὸς σωματικοῦ κόπου, — προσδωρισμένην τινὰ ἐποχὴν, καθ' ἣν ἀποσυρόμενοι ἀπὸ τὰς κοσμικὰς φροντίδας, νὰ ἀναπαύωνται καὶ ἡσυχάζωσι πρὸς γαλήνιον μελέτην περὶ τῶν ἔργων καὶ τελειοτήτων τοῦ ἐνδόξου καὶ ἁγίου Θεοῦ, καὶ πρὸς λατρείαν αὐτοῦ, ἃρα δὲν πρέπει νὰ συμπεράνωμεν ὅτι τοιαύτη ἡμέρα, τοιαύτη ἐποχὴ, εἶναι ἔτι μᾶλλον ἀναγκαῖα διὰ τὸν ἀνθρώπον εἰς τὴν παρούσαν πεπτωκυῖαν αὐτοῦ κατάστασιν, ἀφοῦ ἡ ἀμαρτία ὑπερηβύησε τὸ βάρος τῶν μεριμνῶν καὶ μόχθων του, καὶ συγγρό-

νας κατέστησεν αὐτὸν μᾶλλον ἐπιλήσιμονα τοῦ Θεοῦ, καὶ ἤττον διατεθειμένον πρὸς λατρείαν αὐτοῦ; Ἄπαντες οἱ λόγοι, δι' οὓς τὸ Σάββατον ἦτον ἐπιθυμητὸν καὶ ἀναγκαῖον κατὰ πρῶτον, δὲν ὑπάρχουν ἀκόμη ἀπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης καθ' ὅλην τὴν ἰσχύν των, καὶ πολλοὶ ἄλλοι προσέτι; Τὰ ἀμαρτωλὰ τέκνα τοῦ Ἀδὰμ δὲν χρειάζομεθα τὴν σήμερον ἀνάπαυσιν καὶ βοηθήματα πρὸς σκέψιν καὶ εὐλάβειαν, ὅσον ἐκεῖνος, ὅτε ὁ εὐλογητὸς Θεὸς κατέβαινε νὰ κοινολογῇ ἐν οἰκειότητι μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ κήπῳ τοῦ παραδείσου; Ἀναμφιβόλως.

Ἡ ἱστορία τῶν πρώτων αἰῶνων τοῦ κόσμου τούτου εἶναι συντομωτάτη καθότι ὅσα ὁ Θεόπνευστος κάλαμος τοῦ Μωϋσῆως μᾶς διηγήθη περὶ αὐτῶν, εἰς δισχίλια σχεδὸν ἔτη ἐκτεινόμενα, περιέχονται εἰς τὰ πρῶτα δέκα κεφάλαια τῆς Γενέσεως. Διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ μᾶς φαίνεται παράξενον, ἂν ὀλίγα μόνον, καὶ αὐτὰ αἰνιγματώδη, ἀπαντῶμεν περὶ τοῦ Σαββάτου ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς ἐν τῷ παραδείσῳ συστάσεως αὐτοῦ μέχρις οὗ ἢ περὶ τοῦ φυλάττειν αὐτὸ ἐντολῆ κατεγράφη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δακτύλου εἰς τὸν Δεκάλογον ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ. Ἐκεῖ ὅμως εἰσάγεται κατὰ τρόπον, ὅστις δεικνύει ὅτι οἱ Ἰσραηλιταὶ ἐγίνωσκον αὐτὸ, μολονότι ἐκινδύνεον νὰ τὸ λησμονήσωσι.

Πόσον σαφῶς δηλοῦσιν οἱ πρῶτοι λόγοι τῆς ἐντολῆς ταύτης, ὅτι τὸ καθῆκον ἦτον ἤδη γνωστὸν καὶ ἱερώτατον; Μνήσθητι τὴν ἡμέραν τῶν Σαββάτων ἁγιαζεῖν αὐτήν! Ἄλλ' ἦτο δυνατόν νὰ ἐνθυμηθῶσιν ἑορτὴν, περὶ ἧς τότε πρώτην φοράν ἤκουον; Ὅχι, βέβαια.

Τὸν καιρὸν τῆς δημιουργίας ὁ Θεὸς καὶ συνέστησε τὸ Σάββατον, καὶ ἐπεκύρωσε καὶ ἡγίασεν αὐτὸ διὰ τοῦ ἰδίου τοῦ παραδείσου. νῦν δὲ ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ ἀνεκάλεσεν αὐτὸ εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἐκλεκτοῦ λαοῦ του, καὶ πανδημῶς προσέταξεν αὐτοὺς νὰ τὸ φυλάττωσιν. Ὅτι δὲ σκοπὸν εἶχε νὰ φυλάττωσι πάντοτε οἱ ἄνθρωποι τὴν ἑορτὴν ταύτην, ἐμπορεῖ τις νὰ τὸ συμπεράνῃ ἐκ τοῦ ὅτι ὁ ἴδιος ἐνεχάρησε τὴν περὶ αὐτοῦ ἐντολήν εἰς τὰς λιθίνας πλάκας. Ὁ Δεκάλογος δὲν ἐγράφη διὰ μόνον τὸν Ἰσραὴλ, ἀλλὰ διὰ τὸν κόσμον. Ὁ Κύριος ἡμῶν εἶπε περὶ αὐτοῦ, “Ἔως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἐν ἡ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως ἂν πάντα γένηται· μὴ νομίσητε, ὅτι ἤλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφήτας· οὐκ ἤλθον καταλῦσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι.”

Βλέπομεν ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ὅτι οἱ παραβαίνοντες τὸν περὶ Σαββάτου νόμον ἐκολάζοντο αὐστηρότατα· τοῦναντίον δὲ, μεγάλοι καὶ πολῦτιμοι ὑποσχέσεις ἐδίδοντο εἰς τοὺς θρησκευτικῶς αὐτὸν φυλάττοντας. Ἡ παράβασις τοῦ νόμου τούτου ἀναφέρεται ὡς μία τῶν αἰτιῶν, αἰτινες παρώξυναν τὸν Κύριον ν' ἀποστείλῃ τὸν Ἰσραὴλ εἰς ἐβδομηκονταετὴ ἀίχμαλωσίαν ἐν Βαβυλῶνι. (Β'. Παραλ. λς'. 21.)

Περὶ τῆς μεταθέσεως τοῦ Σαββάτου ἀπὸ τὴν τελευταίαν εἰς τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος θέλομεν λαλήσειν εἰς τὸν προσεχῆ ἀριθμὸν.